

lenaar om in hun vrije tijd op behouden molens de wieken weer te laten draaien."

Wie de passage doorleest ziet hoezeer de mentaliteit veranderd is. Eens verdiende de mulder veel te weinig voor het vele werk dat hij te doen had om iedereen tevreden te stellen. Bovendien werd over hem geroddeld zoals uit de aangehaalde uitdrukking blijkt. Een soortgelijke strekking heeft het verhaal, dat te lezen staat in het boek "Oud-Brabants dorpsleven" van Bernard van Dam op blz. 120. Ik vond dit zelf niet rechtvaardig en ik heb er daarom met opzet bij gezegd "volgens boze tongen". Vandaag aan de dag weet men gelukkig de mulder wel te waarderen. Dat blijkt wel duidelijk als groepen mensen uit allerlei beroepen het zich tot een eer rekenen de opleiding te volgen tot vrijwillig molenaar. Bovendien is de mulder een van de weinige echte vaklieden die nog weet wat een maalwerktuig is.

Ik hoop dat deze enkele regels de misverstanden die na mijn verhaal zijn gerezen kunnen wegnemen. De opzet van die lezing is om overal in het land juist de belangstelling en waardering voor mulders te stimuleren. Te veel mensen weten nog te weinig af van de molen en het wel en wee van de mulder. Daarom spijt het mij oprecht wanneer de laatste regels van mijn lezing, die ik mocht houden in Gemert, bij sommigen een verkeerde indruk zouden hebben nagelaten.

drs. G. C. M. Egelie

Biohistorisch Instituut der R.U.
UTRECHT, Nieuwe Gracht 187.

VERSLAG VAN DE LEZING VAN DE HEER EGELIE OP DE LEDENVERGADERING VAN 27 MEI 1975.

Wegens ziekte kon de voorzitter van de Heemkundekring, de heer Chr. van Schijndel, deze vergadering niet bijwonen. Zodoende werd zijn plaats ingenomen door de secretaris, die de 60 aanwezige personen verwelkomde en in het bijzonder de spreker van deze avond, drs. G. Egelie van het Biohistorisch Instituut van de Universiteit van Utrecht, die een voordracht zou houden over molens en hun relatie tot de mens en het landschap en omgekeerd. Onder de aanwezigen bevonden zich ook enige oud-molenaars.

Wij nemen hier maar enkele punten uit zijn interessante le-

Van een bioloog, iemand die in zijn studierichting vooral belangstelling heeft voor het leven in de natuur van planten en dieren, verwacht men niet direct belangstelling voor molens. Toch heeft de heer Egelie zich speciaal verdiept in de plaats van de molens in het woongebied van een mensengemeenschap. Molens vervullen een bepaalde functie in het landschap, kunnen zelfs soms het gezicht ervan bepalen. Zo zullen windmolens geplaatst worden in het vlakke land en niet dicht bij gebouwen of hoge bomen, die de windvang kunnen belemmeren. Als we ons beperken tot de graan- en oliemolens, wijst de aanwezigheid van een molen op een gemeenschap van mensen, die, wat betreft de meelvoorziening en het bakken van brood voor het grootste gedeelte zelf-supporting waren. De boeren vormden in dit geval het aanzienlijkste part van degenen, die naar de molen kwamen om er hun graan voor mens en dier te laten malen. Uitbreiding van het aantal molens in een bepaald gebied wijst ons dus ook in de richting van een groter aantal personen c.q. klanten van de molenaar.

Wat betreft het bouwen van een molen in een bepaalde tijd of jaar of plaats, dit moet vastgesteld worden of uit documenten, waarin bv. vergunning wordt gegeven voor het bouwen van een molen of uit bv. jaartallen, die in een molen zijn aangebracht. Uit het bestuderen van o.a. deze gegevens kunnen soms verrassende feiten worden vastgesteld.

Na de pauze vertelde de heer Egelie een en ander over de ontwikkeling van de molenbouw in de loop der eeuwen. Het oudste soort windmolen, die wij nog in ons land aantreffen, is van 1200. Dat was de standaardmolen, waarvan het vierkante bovenhuis rustte op een standaard. De wieken stonden altijd naar dezelfde windrichting gekeerd, meestal N.W., omdat men de techniek om het bovenhuis draaibaar te maken nog niet kende. Het oudste soort molen is wel de watermolen, in deze zin verstaan, dat hij diende om het water tenverwijderen uit polders of laag gelegen stukken land; het zijn de wipmolens, die later ook werden gebruikt voor het malen van graan. In later tijden leerde men de techniek om de kap of het hele molenhuis draaibaar te maken. Tot slot besprak de heer Egelie de uitdrukking: Naast elke molen ligt een zandhoop, waarover in in het voorgaande artikel werd geschreven.

Met een dankwoord werd deze vergadering gesloten.

M.H.J. Pennings.